

Slov. Goricah po naslednjem vzporadu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. O slovnici (g. Klemenčič). 4. Predlogi in nasveti. Pol ure pred zborovanjem je pevska vaja za mešani zbor. Prosim, prinese s seboj Mohorjevo pesmarico I. del. K prav obilni udeležbi vabi I. Kopič, predsednik.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 3. sušca 1907, v Šmartnem v Zadreški dolini ob 11. uri dopoldne v tamošnji šoli. Vzporad: 1. Nagovor predsednika. 2. Zapisnik in dopisi. 3. Javni splošni učiteljski shod v Gradcu. Poročajo posetniki shoda. 4. Šolska zgodovina Šmartinska. Referira nadučitelj tovariš Burdian. 5. Slovenska Šolska Matica in mi. Poročilo tovariša Šijanec. 6. Slučajnosti. Prosi se točno in zanesljivo priti. To zahteva stanovska dolžnost! Gostje dobro došli! Odbor.

Književnost in umetnost.

Knjižica za mladino. Urejujeta Engelbert Gangl in Ivo Trošt. Knjiga 31. — Gruden 1906. — Vseletna naročnina 3 K 20 h. — 31. knjiga „Knjižica za mladino“, ki je ravnokar izšla, prijavlja na 61 straneh otroške pesmi Frana Žgurja: „Semena padajo.“ Pesemce so lepe in se odlikujejo po presrčnosti in humorju. — Ostali del knjige je napolnil Ivo Trošt s „Kitico pripovednih spisov.“ Trošt je priznan naš mladinski pisatelj. Odličnost in spretnost njegovega peresa uveljavljajo tudi ti drobni spisi. — Tudi ta knjiga zasluži, da jo toplo priporočamo!

Popotnik. Letnik XXVIII. Štev. 2. — Sedaj, ko ustanavljajo sirotinske svete, zbudi obče zanimanje članek prof. dr. A. Heverocha „O hudodelnosti mladine“, ki ga prijavlja v prevodu Drag. Pribil. — V članku „Pravo svetišče za — Krst pri Savici“ dokazuje dr. K. Ozvald, da je to Prešernovo pesnitev obravnavati šele v osmem razredu srednjih šol. — Dragotin Pribil govori v članku „Na četrtem vseučiliškem tečaju v Turnovu“ o velikem pomenu in o vstikih tega tečaja, ki se ga je sam udeležil. — Ign. Šijanec nadaljuje svoje „Šolskohigijenske utrinke.“ — Za „Književnim poročilom“, ki prijavlja novosti na našem knjižnem trgu — med temi tudi odgovor H. Drugoviča na pripombe g. dr. Ilešiča v „Posebnem ukoslovju petja“ — prinaša „Razgled“ v razpredelkih „Listek“, „Pedagogiški paberki“ in „Kronika“ mnogo klenega zrnja, ki odkriva pogled po širokem polju prosvete.

Slovenska Matica v Ljubljani je pravkar izdala za leto 1906. te-le knjige:

1. Zabavna knjižnica. Zvezek XVIII. Uredil Jožef Kostanjevec.

2. Prevodi iz svetovne književnosti. III. zvezek. L. N. Tolstoj: Moč teme. Prevedla iz ruščine Minka Govekarjeva.

3. Anton Knezova knjižnica. XIII. zvezek. Uredil Fr. Levec. Prinaša povest: Martin Kačur. Življenjepis idealista. Spisal Ivan Cankar.

4. Hrvatska knjižnica. I. zvezek. Uredil dr. Fran Ilešič.

5. Spomini. Spisal dr. Jož. Vošnjak. Drugi zvezek (1868—1873).

6. Slovenske narodne pesmi. 10. snopič. Uredil dr. Karol Štrelkelj.

7. Zbornik. VIII. zvezek. Uredil Luka Pintar. Prinaša devet znanstvenih člankov in člančičev.

8. Letopis Slovenske Matice za leto 1906. Sestavil in uredil Evgen Lah.

Učiteljev-poverjenikov ima Slovenska Matica 51. Pač lepo število!

Konzorelj hrvaških mladinskih pisateljev so osnovali v Oseku. Vsako leto namerava izdati po en zbornik raznovrstnih spisov za mladino. Urejal bo ta zbornik znani hrvaški mladinski pisatelj B. F. Magjer.

Književna prošnja. Znani hrvaški zgodovinar profesor Klaić v Zagrebu, nam je poslal to-le prošnjo, ki jo mi prav toplo priporočamo.

Več više godina skupljam gradju za životopis hrvatskoga književnika Antuna Vrameca (1538—1587.), koji se je u 16. stoljeću među kajkavskim Hrvatima proslavio time, što je napisao i štampom izdao dva hrvatska djela, i to:

1. Kronika vezda znovich zpravljena kratka szvlovenzkim iezikom . . . Stampane v Lublane po Ivane Manline, leto MDLXXVIII. (1578).

2. Postilla na vzse leto . . . vezda znovich szpraulena szlouenskim iezikom . . . Stampano v szlobodnom kralieuom varassu Varasdine M. D. MLXXXVI. (1586.) (u dvije knjige.)

Od prvoga djela poznata su dosad samo dva primjerka, a od drugoga tri, ali nijedan nije čitav.

Premda su oba djela već na početku 18. stoljeća bila posve rijetka, ipak nema sumnje, da bi se još koji primjerak mogao naći, osobito u Medjumurju i Varaždinskoj županiji. Umoljavam s toga sve hrvatske patriote bilo kojega staleža (osobito svećenike i učitelje), da pretraže vlastelinske, župne, samostanske knjižnice, ne bili koji primjerak gore označenih djela našli. Ako bi ih našli, molim da me dobrostivo obavijeste. Nije izključeno, da je koji primjerak zalutao u Bosnu, Hercegovinu ili Dalmaciju, pa i u Istru.

Još jedna molba. Ime Vramec, ili kako se je sam podpisivao: Wramecz, posve je neobično u nas Hrvata. Ja ga nisam dosad našao ni u kojem spomeniku. Molio bi s toga gg. župnike, kapelane, a i g. učitelje, neka mi jave, ima li još ljudi, koji se Vramec zovu, i gdje žive? Možda ih ima u Kranjskoj ili Štajerskoj? Možda se ime spominje u starim maticama krštenih, umrlih i vjenčanih?

Za vsaku obavijest već unapred najsrdačnija hvala.

U Zagrebu, 14. veljače 1907.

Vjekoslav Klaić,
Ilica 60. II. kat.

Politiški pregled.

* **Sankcionirani uradniški zakoni.** Kakor poročajo z Dunaja, je cesar že sankcioniral v zadnjem zasedanju poslanske zbornice sprejete uradniške zakone o zvišanju plač. Zakoni stopijo v veljavo s 1. aprilom.

* **Boj istrskega učiteljstva za kruh.** Osrednje vodstvo istrskega ljudskoškolskega učiteljstva je predložilo deželnemu zboru peticijo za izboljšanje plač. Peticija zahteva: odpravo službenih kategorij; enakopravnost učiteljic z učitelji; stanarino je uštevati v pokojnino; učiteljski kandidati naj dobivajo do usposobljenostnega izpita najmanj 1000 K remuneracije; definitivni učitelji in definitivne učiteljice naj dobivajo takoj po usposobljenostnem izpitu 2200 K, šest petletnic po 200 K. funkcijske doklade za voditelje enorazrednic 150 K, dvorazrednic in trirazrednic po 300 K, večrazrednic 500 K. Voditelji več kot šestrazrednic so prosti pouka. Šolski voditelji v mestih in kopaljskih dobe 800 K stanarine, učitelji 700 K, podučitelji 600 K, v drugih krajih pa po 600, 500 in 400 K. Službena doba naj se skrci na 35 let.

* **Ni denarja!** Vsi klubi bukovinskega deželnega zbora so zahtevali, naj se skliče deželni zbor. Na Dunaju pa so sklenili, da ne skličejo deželnega zbora, ker manjka denarja — za izboljšanje učiteljskih plač! Ta skrbni, očetovskoljubeči Dunaj!

* **Ureditve učiteljskih plač na Ogrskem.** Zakonski načrt o ureditvi učiteljskih plač, ki ga je ogrski naučni minister predložil zbornici, določa za ljudske učitelje minimalno plačo 1000 do 1200 kron, ki more s kvinkvenijami narasti v 30 letih na 2400 do 2600 kron. Poleg tega bodo imeli učitelji brezplačno stanovanje in na deželi tudi vrt. V Budimpešti in okolici v Kološvaru in na Reki bodo imeli vsi učitelji in učiteljice tudi primerne aktivitetne doklade.

* **Avstrijsko vojaštvo** se zbira ob italijanski meji. Zmeraj bolj se utrjuje mnenje, da se med Avstrijo in Italijo nekaj pripravlja, medtem ko zboruje v Haagu — mirovna konferenca. Ironija!

* **Protí veronauku v Italiji.** Iz Rima poročajo: Skupina poslancev skrajne leve je vložila v zbornici predlog, naj se iz ljudskih šol odpravi veronauk. — Tudi pri nas bi bilo to koristno, ker nimajo nekateri politikujoči kateheti časa, da bi se ukvarjali z veronaukom.

* **Ruski zavodi v Črni gori.** Iz Cetinja poročajo, da se je Malič, član akademije lepih umetnosti v Petrogradu, obrnil na črnogorsko skupščino s prošnjo, naj mu pri Dulcinju prepusti dva velika kosa zemljišča, kjer se z ruskim denarjem zgradi zdravilišče s hotelom, muzejem in knjižnico. Vlada, ki je prošnjo priporočila skupščini, pozdravlja s simpatijo to namero.

* **Svoboda francoskega učiteljstva.** Francoski naučni minister Briand se je zapletel v hud boj s francoskim učiteljstvom, ki je skoro vse socialističnega mišljenja. Ti učitelji so člani socialističnih strokovnih društev, oziroma delavskih konfederacij. Te zveze so jako močne in ima tudi učiteljstvo v le-teh močno zaslobo. To pa Briandu ni bilo povšeč in zato je zahteval, da morajo učitelji iz teh organizacij izstopiti. Učitelji se tej zahtevi seveda niso uklonili. Ker so te zahteve kršenje državljskih pravic, in če so učitelji v državni službi, ni še s tem rečeno, da morajo prodati tudi svoje politiško naziranje, pride do prav resnih konfliktov, če Briand o pravem času ne odneha. Na strani učiteljev stoje tudi razne stranke, zlasti se potezajo zanje radikalni socialisti, ki so veliki nasprotniki Brianda, ker ga dolže, da je proti Vatikanu preveč popustljiv.

* **Zakonski načrt glede zavarovanja delavcev proti boleznim in nezgodam** je sprejet v ogrsko-hrvaški poslanski zbornici.

Vestnik.

Dr. Ignacij Žitnik je odgovorni urednik „Domoljubov“, zato je odgovoren tudi za vse one sirove in neprestane napade imenovanega lista na slovensko učiteljstvo. Ako bi se ne ujemal z njimi, bi tudi ne dovolil, da jih prijavlja številko za številko „Domoljub“ pod njegovim odgovornim uredništvom. Tako strupenih, grdih in neosnovanih napadov nismo čitali še nikoli in nikjer in proti nikomur. Tako ravnanje dr. Žitnika je neodpustno in ga ni mogoče nikakor opravičiti! Učiteljstvo naj si zatorej prizadeva po vseh svojih močeh, da tako nekvalifikovano ravnanje primerno poplača! Gotovo je, da bodo klerikalci dr. Žitnika zopet kandidirali v državni zbor. Kjerkoli ga postavijo za kandidata, tamkaj naj stori zavedno učiteljstvo dr. Žitniku nasproti to, kar zasluži mož, ki v svojem listu si-tematično jemlje čast slovenskemu učiteljstvu ter mu izpodkopava ugled in veljavo med ljudstvom, ki zanj deluje z vsemi svojimi silami. Kakor nam posoja, tako mu vračajmo!

„**Slovenski Gospodar**“ in učiteljstvo. S Štajerskega nam pišejo: Splošno je znana grda nedostojna razvada „Slov. Gosp.“, da ščuva svoje bralce na vse, ker ne veruje vanj kot v evangelij. Zadnje čase si posebno rad privoščja tudi učiteljstvo in ga vlačji po zobeh, češ, da je liberalno, ker ne more odobravati poti maribor-kih nesrečnih politikov, in mu podtika, da je ono iz samoljubja prestavilo velike počitnice. — Da je pouk v poletnih mesecih pri na pol praznih razredih in dremajočih otrokih brezuspešen, to vedo vsi učitelji kakor katehetje; ali tega ne bo povedal poštenjak v „Gospodarjevi“ suknji, zakaj plemenito mišljenje mu veli: mlati tako dolgo po učiteljstvu, da mu izpodkoplješ čim več ugleda. — Kako si učitelji „olajšujejo“ delo, je razvidno najbolj iz dejstva, da je ravno edino z ozirom na kmetiško prebivalstvo urejen pouk tako, da se preneha z njim opoldan le za eno uro. Mladina se v tej uri že odpočije, za učitelja pa pomeni ta ura odmora nemirno hlastanje. Ob 12. hiti navadno iz šole, ob četrt na eno sede komaj za mizo, a ko bije ura pol, že mora odložiti žlico in hiteti nazaj v šolo, zakaj predpisano mu je, da mora biti četrt ure pred začetkom pouka v šoli navzoč. Vsi službujoči stanovi si privoščijo po jedi miru in počitka. le učitelj nima niti toliko časa, da bi mirno použil svoja borna kosilo. Da je to iz zdravniških ozirov škodljivo, je dokazano, a človekoljubu se mora zdeti taka uredba nečloveška. Po več desetletij tako-le letati sem in tja, to ni šala, gospodje pri „Gospodarju“ poizkusite samo za en teden!

Sodba o našem delu. V „Domovini“ čitamo: Slovensko učiteljstvo si je iz svojih moči ustanovilo marsikatero koristno in potrebno napravo. Vse zavedno učiteljstvo je združeno v „Zavezi jugoslovanskih učiteljskih društev“, ki šteje okolo 2000 članov učiteljev in učiteljic. Društvo „Samouprave“ (glasiti bi se moralo „Samopomoč“. Op. ured.), skrbi za ostale po učiteljih s tem, da izplača takoj po smrti zavarovanca vdovi itd. toliko goldinarjev, kolikor šteje društvo članov. To je nujna, hitra pomoč. — „Slovenska Šolska Matica“ je književno društvo, ki daje svojim članom za 4 K letno po 4—5 knjig pedagoške vsebine. Ta skrbi za strokovno izobrazbo in ima letos čez 1548 družtvenikov. Lansko leto se je ustanovila „Učiteljska tiskarna“, tiskovno društvo. Tiskarna vrlo napreduje in se bode morala v najkrajšem času razširiti. Da bi učiteljska deca, ki študira v Ljubljani, bila pod dobrim varstvom, na zdravem stanovanju pri primerni hrani se namerava postaviti v Ljubljani konvikt. — „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ ima že čez 52.000 K in se je začelo že resno pečati s pripravami za zidanje. Iz tega društva je vzkliklo novo: Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani, reg. zadruga z omejenim jamstvom. To mlado društvo je imelo svoj III. redni občni zbor dne 2. svečna t. l. Prometa je to društvo imelo 1906. leta 231.879 K 63 v in 2665 K 62 v čistega dobička. Zadržnikov je koncem 1906. leta 256, za dobre namene se je dalo tekom treh let obstanka okolo 500 K. Ko bo društvo starejše, bo seveda dajalo vedno več za dobrodelnne namene. V „Zavezi“ združeno učiteljstvo izdaje tri liste: „Učiteljski Tovariš“ šolsko-politični tednik; „Popotnik“, znanstveno-pedagoška mesečna revija, in „Zvonček“, list za mladino. (Sedaj tudi „Domače ognjišče.“ Op. ured.) Klerikalno v „Slovškovi zvezi“ združeno učiteljstvo ima list „Slovenski učitelj“. V tej zvezi, in seveda tudi med sotrudniki lista, nadvladajo duhovniki. — Nas ta nepristranska sodba veseli in smo zanj hvaležni „Domovini“.

Učiteljski dobrotniki. Učiteljstvo v Št. Janžu na Dravskem polju 8 K namesto venca na grob g. nadučitelju Andreju Golobu; Vrhniška posojilnica 30 K; tovariš Ivan Cerar s Črnuč 6 K 2 v, ki jih je nabral na svatovščini posestnika Šimna Dobravec z Miciko, hčerko g. Fr. Janca-Kačarja, posestnika na Črnučah. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Andrej Rapé in Ana Petrovič iz Smlednika; Rudolf Horvat in Marica Dovgan iz Zagorja na Pivki; Janez Wohinz iz Kresnic; Stanislav Legat in Mara Palme iz Dol. Logatec; Fran Potokar iz Šent Lovrenea ob Temenci (za l. 1906. in 1907); Fran Kavčič, Karel Hlebec in Anton Drašček od D. M. v Polji; (kje so pa kolegije? Stavec.) Peter in Viljemina Repič z Unca; Mici Bajt iz Koprivnika na Gorenjskem; Viljem Zirkelbach iz Podbrezja; Rudolf Završnik iz Preddvora. — Josip Sterniša, Avgust Lah, Ana Ciuhu in Kristina Schuller od Sv. Duha na Stari gori; S. Meglič, I. Kramar, R. Vrabl, I. Jakše, J. Bizjak in Bibj. Kolšek, vsi z Vranskega; M. Cajnko iz Žurna. Živili! Bog plati! Vsak učitelj in vsaka učiteljica na Kranjskem, Sp. Štajerskem in Primorskem mora biti ud „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta.“ — Tovariši in tovarišice s Primorskega so prejeli prav te dni položnice in prošnje za vplačevanje letnine.

Tovariši in tovarišice, širite „Domače ognjišče“ med ljudstvom! Čim več bo naročnikov, tem boljši bo list in tem večkrat bo izhajal. 2. številka je že izšla; 3. številko bodo dobili le naročniki.

Društvo slovenskih književnikov in časnikarjev je imelo minolo soboto v Ljubljani svoj redni občni zbor. Društvo je imelo v minolem letu skupaj 108 članov. Dohodki so znašali 6354 K 63 v, stroški 256 K, tako da ima društvo 5841 K 81 v čistega imetja, ki je naloženo v raznih hranilnicah.

Osebnosti na Kranjskem. Učiteljica Josipina Jermanova v Velikem trnu je imenovana za provizorično učiteljico v Krškem, absolvirana učiteljska kandidatinja Marta Herenova iz Ljubljane pa za provizorično učiteljico v Velikem trnu.

Poročil se je tovariš Radoslav Knaflič, nadučitelj na Gorici pri Mozirju z gđ. Ivanko Švarčevo iz Hajdina pri Ptuj. Bilo srečno!

V Studeneth pri Mariboru so Nemci ustanovili podružnico šulferajna. S prosveto hočejo priti k zmagi.

Neodvisna kmetiška stranka za Notranjsko je ustanovljena. Dne 24. januarja t. l. se je vršil v Prestranku na